

Hämeenkyrö

Pirkanmaan vihreä helmi

Hämeenkyrön ilmasto-ohjelma vuosille
2020–2022

Elinvoimainen ja ilmastokestävä Hämeenkyrö

Kuva: Jussi Markkola

Sisällysluettelo

1. Kohti hiilineutraalia Hämeenkyröä	3
1.1 Johdanto - kaupungistuminen vai uusi maaseutuistuminen?.....	3
1.2 Hiilidioksidipäästöjen tilanne Hämeenkyrössä.....	5
1.3 Ilmasto-ohjelman laadinta	9
1.3.1 Hinku-työryhmä	10
1.3.2 Hinku-ohjausryhmä.....	11
1.3.3 Ilmastokummit Ii ja Hämeenkyrö.....	11
1.4 Ilmasto-ohjelma toteuttaa kuntastrategiaa	13
2. Ilmasto-ohjelman teemat	15
2.1 Miten liikkumisen ja liikenteen kestävyys turvataan Hämeenkyrössä?	15
2.1.1 Ilmastokestävän liikkumisen askelmerkit	18
2.2 Miten vaikutamme rakentamisen, asumisen ja energiankäytön hiilijalanjälkeen?.....	18
2.2.1 Ilmastokestävän rakentamisen, asumisen ja energiankäytön askelmerkit.....	20
2.3 Eläkö kaupungin läheinen maaseutu edelleen maasta ja metsästä?	22
2.3.1 Ilmastokestävän maa- ja metsätalouden sekä elinkeinojen edistämisen askelmerkit.....	24
2.4 Jos kaikki edellä oleva ei kuitenkaan riitä, miten kompensoidaan?	25
2.4.1 Hiilinielut.....	25
2.4.2 Tuulivoima	29
2.5 Ilmastokestävyyttä kunnan ja kuntalaisten yhteistyöllä	30
2.5.1 Kestävän elämäntavan kasvatus	30
2.5.2 Yrittäjät ja yritykset ilmasto-ohjelman toteuttajina.....	32
2.5.3 Aukkaat ja yhdistykset mukana ohjelman laatimisessa ja toteuttamisessa.....	33

1. Kohti hiilineutraalia Hämeenkyröä

1.1 Johdanto - kaupungistuminen vai uusi maaseutuistuminen?

Hämeenkyrö on esimerkki maaseutujen ja kaupunkien uudesta symbioosista¹ eli kaupungin ja sen läheisen maaseudun yhteisestä kasvun mahdollisuudesta. Kaupungistuminen jatkuu, mutta sen rinnalla kasvaa uudenlaisen maaseutuistumisen mahdollisuus kuten monipaikkaisuus ja citymaalaisuus. Ilmastonäkökulman huomioon ottaminen lisää Hämeenkyrön aluetaloudellisia mahdollisuuksia ja kasvupotentiaalia ja nostaa puhtaan asuin ympäristön vetovoimaa. Tällä ilmasto-ohjelmalla kerrotaan, miten Hämeenkyrö jatkaa toimintaansa ilmastonäkökulman kehityksen pirkanmaalaisena suunnannäyttäjänä.

Hämeenkyröllä on aina ollut vahva luontosuhde, joka on tullut tunnetuksi F. E. Sillanpään suviyön ihmisten kuvauksissa, valtakunnallisesti arvokkaissa kansallismaisemissa ja asukkaille tärkeissä kalaisissa vesistöissä. Siksi oli luontevaa, että ympäristökasvatus alkoi Mahnalan Ympäristökoululla jo 1990-luvulla vaiheessa, jolloin ilmastonmuutos ei vielä ollut yleinen puheenaihe. Nyt kestävä elämäntavan kasvatus on olennainen osa varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmaa. Luonto ja kestävä kehitys olivat esillä jo tuolloin tehdyssä kuntastrategiassa. Siksi Hämeenkyrön kunnanvaltuuston päätös vuonna 2017 liittyä ensimmäisenä pirkanmaalaisena kuntana Hinkuverkoston (hiilineutraalit kunnat) ja asettaa kuntana kunnianhimoiset päästövähennystavoitteet olivat luonnollinen osa kunnan ympäristövastuullista kehitystä. Kunta on näin lupautunut ottamaan päästövaikutuksia huomioon päätöksenteossaan yhtenä Hinkuverkoston edelläkävijäkuntana Suomessa. Nyt koko Pirkanmaa on Hinku-maakunta, sillä suuri osa maakunnan kunnista on tehnyt valtuustoissaan saman sitoumuksen.

Perinteinen luontosuhde on uudistunut säilyttävästä ajattelusta uutta tulevaisuutta turvaavaksi toiminnaksi. Ilmastonmuutoksen torjuminen, siihen sopeutuminen ja vaikutuksiin varautuminen ovat ehdottoman kiireellisiä ja välttämättömiä asioita, eikä nopeita riittävän vaikuttavia keinoja ole helppo osoittaa, saati toteuttaa. Kriisitietoisuutta tarvitaan, mutta ihmisten mukaan saaminen edellyttää myös kykyä osoittaa uusia mahdollisuuksia, jotka saavat aikaan positiivista kehitystä.

¹ Käsite MTK Marko Mäki-Hakola

Tällä ilmasto-ohjelmalla osoitetaan, että ilmastoajattelua ei Hämeenkyrössä toteuteta ensisijaisesti rajoitteilla, vaan erilaisia keinoja ihmisille ja yrityksille tarjoavana toimintana. Kunta haluaa olla kestävien arvojen alusta kannustamalla esimerkiksi nykyisiä asukkaita ja tänne muuttavia osallistumaan ilmastotalkoisiin ja tekemään muutosta omien arkivalintojensa kautta. Hämeenkyrössä ilmastoajattelu nähdään myös hyvinvointia lisäävänä, taloudellisuutena, uusia elinkeinoelämän mahdollisuuksia aikaansaavana ja tulevaisuutta turvaavana toimintana.

Maa- ja metsätaloudella sekä metsäteollisuudella on merkittävä asema Hämeenkyrössä. Toimialojen merkitys on muuttumassa ja ne kehittävät toimintaa vastaamaan ilmastokestävän talouden haasteisiin. Nyt on selvästi vahvistumassa merkit siitä, että maatalous uudistuu päästöläheteestä yhä enemmän päästöjä vähentävään ja hiilensidontakykyä kasvattavaan suuntaan. Lihan ja maidontuotannon päästöjen vähentämiseen ja sivuvirtojen hyödyntämiseen mm. biokaasuna löytyy koko ajan uusia mahdollisuuksia. Ala tekee tätä kehittämistyötä koko ajan yhä voimakkaammin. Puhdas, kotimainen ruoantuotanto lisää merkitystään myös ilmastonäkökulmasta. Uudet viljelymenetelmät voivat nostaa maatalouden eturintamaan taistelussa ilmastonmuutosta vastaan, ja pelloista voidaan tehdä tehokkaita hiilinielujä. Filosofian tohtori Ilkka Herlinin mukaan ilmastonmuutoksessa ongelma ei ole liha, vaan sen tuotantotapa: ”Jos nautoja kierrätetään laitumilla tehokkaasti, ne päinvastoin edistävät hiilen sitoutumista kasvavaan nurmeen”, hän uskoo. Samaan tapaan metsätalous ja metsäteollisuus ovat uudistumassa rakennusmateriaalia ja sellukuitua tuottavasta toiminnasta biomolekyylien suuntaan, millä korvataan fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Metsäperäinen biotalous pystyy hyödyntämään puukuidut jatkossa entistä enemmän myös fossiilisten raaka-aineiden korvaajana. Hämeenkyrö haluaa tarjota kehittyvät olosuhteet biotalouden yritystoiminnalle. Paikallistaloudella on uusia kasvu- ja työllistämismahdollisuuksia, jotka otamme huomioon elinkeinopolitiikassa ja kunnan toiminnassa.

Ilmastokestävät toimintatavat koskevat aivan kaikkia kunnan toimialoja ja eri toimialojen yhteistyö on jatkossa entistä tärkeämpää. Kunnan uudet toimintamahdollisuudet ovat lopulta suuremmat kuin vielä tiedostetaan. Viime aikoina on alettu kiinnittää huomiota ilmastokestävien ja terveellisten elämäntapojen yhteyteen ja siten aikaansaatuihin positiivisiin vaikutuksiin. Hämeenkyrössä on hyvät mahdollisuudet nauttia päivittäin kaupunkiympäristöstä puuttuvasta luontoelä-

myksestä ja ekosysteemipalveluista jo varhaiskasvatuksesta alkaen. Metsäluonnon tarjoamia elämyksiä ei täällä tarvitse tuoda keinotekoisesti kotiin, koska metsät ovat saavutettavissa helposti ja lähellä. Näin aikaansaaduilla sairauksien ennaltaehkäisyllä ja terveystalveluiden kysynnän vähentämisellä saattaa vielä olla kasvava vaikutus valtion ja kuntien rahoituspaineisiin.

Antero Alenius

Kunnanjohtaja

1.2 Hiilidioksidipäästöjen tilanne Hämeenkyrössä

Sekä Suomen Ympäristökeskus että Benviroc Oy omassa CO₂-raportissaan tuottavat tarkkaa kuntakohtaista tietoa päästötilanteesta. Seuraavat tiedot ovat poimintoja CO₂-raportista. *(kt tarkoittaa 1000 tonnia ja CO₂-ekv tarkoittaa hiilidioksidiekvivalenttia, jolla yhteismitallistetaan hiilidioksidipäästöjä.)*

- Hämeenkyrön kasvihuonekaasupäästöt vuonna 2018 olivat yhteensä 87,5 kt CO₂-ekv ilman teollisuutta.
- Hämeenkyrön päästöt ilman teollisuutta kasvoivat 4 prosenttia vuodesta 2017 vuoteen 2018. Keskimäärin päästöt kasvoivat CO₂-raportin kunnissa 3 prosenttia.
- Hämeenkyrön päästöt asukasta kohti vuonna 2018 olivat 8,3 t CO₂-ekv ilman teollisuutta.
- Suurimmillaan Hämeenkyrön päästöt ovat olleet vuonna 2009, jolloin ne olivat 109,7 kt CO₂-ekv ilman teollisuutta.
- Asukaskohtaiset päästöt ovat suurimmillaan olleet 10,5 t CO₂-ekv (2009).

Yhteenveto

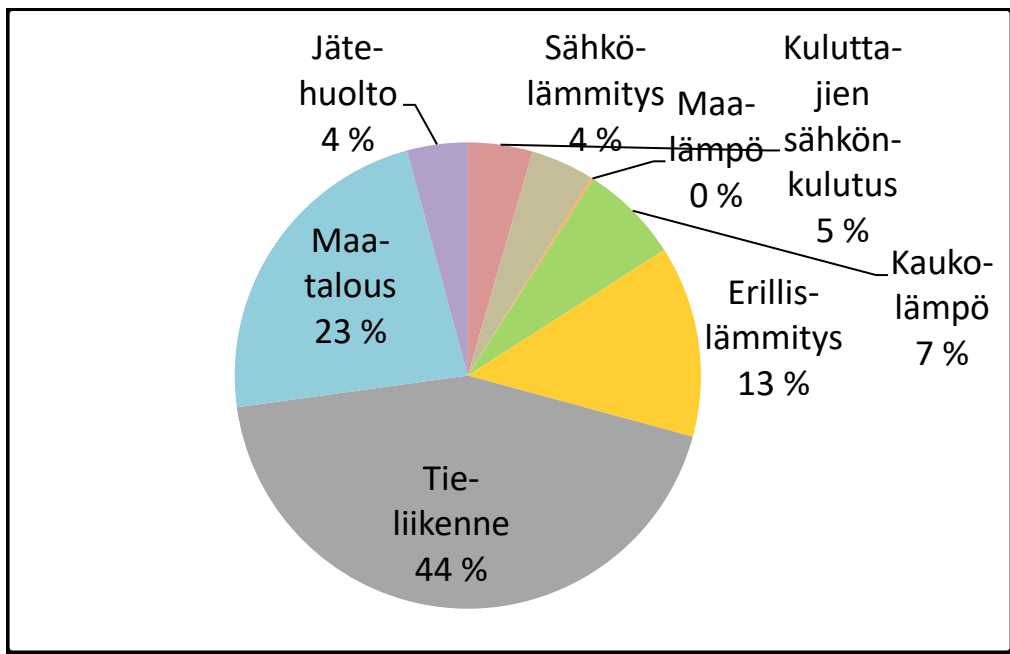
- Kasvihuonekaasujen päästöt vuonna 2018 olivat yhteensä 87,5 kt CO₂-ekv ilman teollisuutta.
- Hämeenkyrön päästöt ilman teollisuutta kasvoivat 4 prosenttia vuodesta 2017 vuoteen 2018. Keskimäärin päästöt kasvoivat CO₂-raportin kunnissa 3 prosenttia.
- Hämeenkyrön päästöt asukasta kohti vuonna 2018 olivat 8,3 t CO₂-ekv ilman teollisuutta.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 *	Yksikkö
Kuluttajien sähkönkulutus	14,5	18,5	13,4	5,0	5,9	4,9	3,7	3,9	3,3	3,9	3,4	kt CO ₂ -ekv
Sähkölämmitys	5,9	8,2	5,9	4,3	4,9	3,9	3,1	3,7	3,3	3,9	3,2	kt CO ₂ -ekv
Maa- lämpö	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	kt CO ₂ -ekv
Kaukolämpö	7,4	7,9	7,1	5,9	2,1	4,4	4,2	4,6	5,0	6,0	5,8	kt CO ₂ -ekv
Erillislämmitys	12,8	14,3	11,7	12,7	11,8	12,0	11,2	12,5	11,7	11,6	11,2	kt CO ₂ -ekv
Tieliikenne	36,4	38,1	37,5	37,1	37,3	33,8	34,1	38,0	36,5	38,1	37,2	kt CO ₂ -ekv
Maatalous	18,0	19,2	19,4	19,7	19,8	20,4	20,1	20,2	20,2	20,1	19,6	kt CO ₂ -ekv
Jätehuolto	3,5	3,5	3,6	4,1	4,3	4,1	4,0	3,7	3,8	3,7	3,7	kt CO ₂ -ekv
Päästöt yhteensä	98,7	109,7	98,6	88,9	86,2	83,6	80,5	86,7	84,0	87,5	84,2	kt CO ₂ -ekv
Päästöt asukasta kohden	9,5	10,5	9,4	8,5	8,1	7,9	7,5	8,1	7,9	8,3	8,0	t CO ₂ -ekv/as.
Asukasluku	10436	10489	10533	10500	10582	10610	10667	10681	10599	10510	10510	
Lämmitystarveluku	4392	5049	4013	4455	4093	4141	3755	4277	4205	4189	4010	

Hämeenkyrö, CO₂-raportti 2020

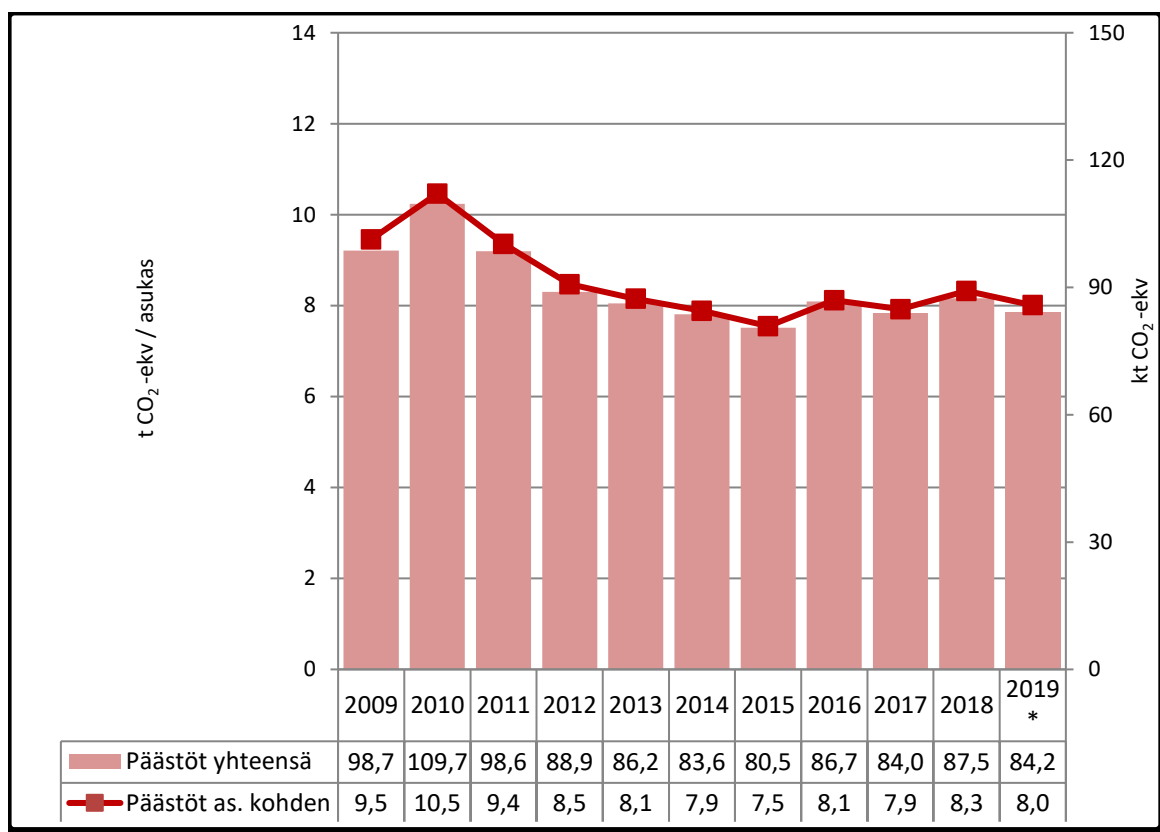
CO₂-raportti | 2020

Taulukko 1. CO₂ -raportti.

Kuvio 1. Päästöjen jakautuminen sektoreittain Hämeenkyrössä.

Päästöt jakautuvat kuviosta 1 näkyville sektoreille Hämeenkyrössä. Kolme merkittävintä päästölähdettä ovat tieliikenne 44 prosenttia, maatalous 23 prosenttia ja pientalojen erillislämmitys 13 prosenttia.

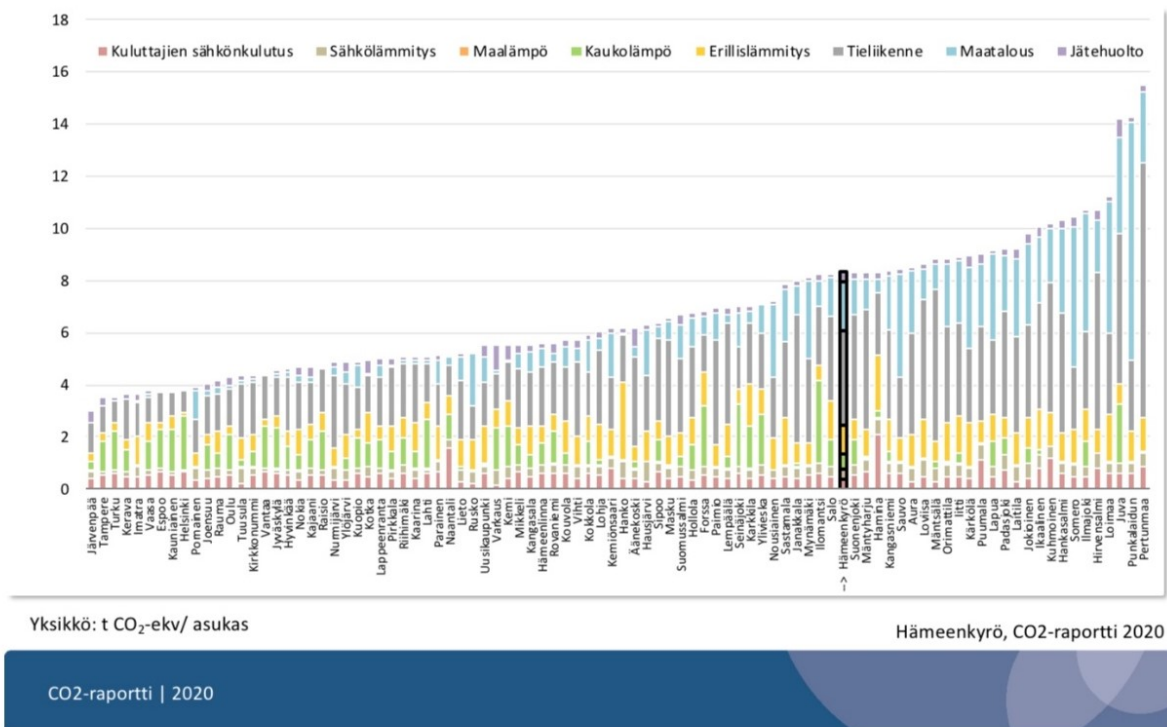
Kuvio 2. Päästöjen kehitys Hämeenkyrössä ilman teollisuutta vuosina 2009–2019.

Kunnan kiinteistöjen investointiohjelma, joka toteutettiin pääosin vuosina 2013–2019, oli suuruudeltaan noin 50 miljoonaa euroa. Sen monet toimenpiteet paransivat energiatehokkuutta, korvasivat lähes kokonaan öljyn käytön sekä lisäsivät kotimaisen polttoaineen ja aurinkoenergian käyttöä. Lämmityksen, sähkön ja veden kulutukset vähenivät 15–20 prosenttia. Hämeenkyrön kunta on liittynyt mukaan kunta-alan energiatehokkuussopimukseen KETS, joka on työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välinen sopimus energian tehokkaammasta käytöstä kunta-alalla vuosina 2007–2025. Liittyjät sitoutuvat energiatehokkuussopimuksen toimenpiteisiin ja tavoitteisiin. Kunnan asuinrakennuskanta liitetään ensisijaisesti kiinteistöalan energiatehokkuussopimuksen vuokra-asuntoyhteisöjä koskevaan toimenpideohjelmaan.

Pohjolan Voiman 50 miljoonan euron biovoimalaitosinvestointi valmistui Metsä Boardin yhteistyönä vuonna 2012. Korvaamalla maakaasun se vähensi päästöjä 100 000 tonnia vuodessa. Kauko- ja prosessilämmön ja sähkön tuotannossa siirryttiin uuden biovoimalaitoksen myötä maakaasusta biopolttoaineisiin.

Hämeenkyrössä päästöt ovat vähentyneet 50 prosenttia ja 52 prosenttia / asukas vuosina 2007–2016, kun otetaan huomioon kokonaispäästöt eli myös päästökaupan alaisen teollisuuden päästöt. Kunnan osuus Pirkanmaan päästöistä on 4 prosenttia (Pirkanmaan Ely-keskus). Hämeenkyrössä tähän mennessä toteutuneella päästövähennysvauhdilla saavutettaneen noin 50 prosentin suuruisen vähennys vuoteen 2030 mennessä asetetun 80 prosentin vähennystavoitteen sijasta. Siksi ilmastotyöhön tarvitaan kunnan lisäksi myös asukkaiden ja yritysten osallistumista omilla toimillaan sekä päästöjä kompensoivia hiilensidontakeinoja (metsitys).

Asukaskohtaisten päästöjen vertailu

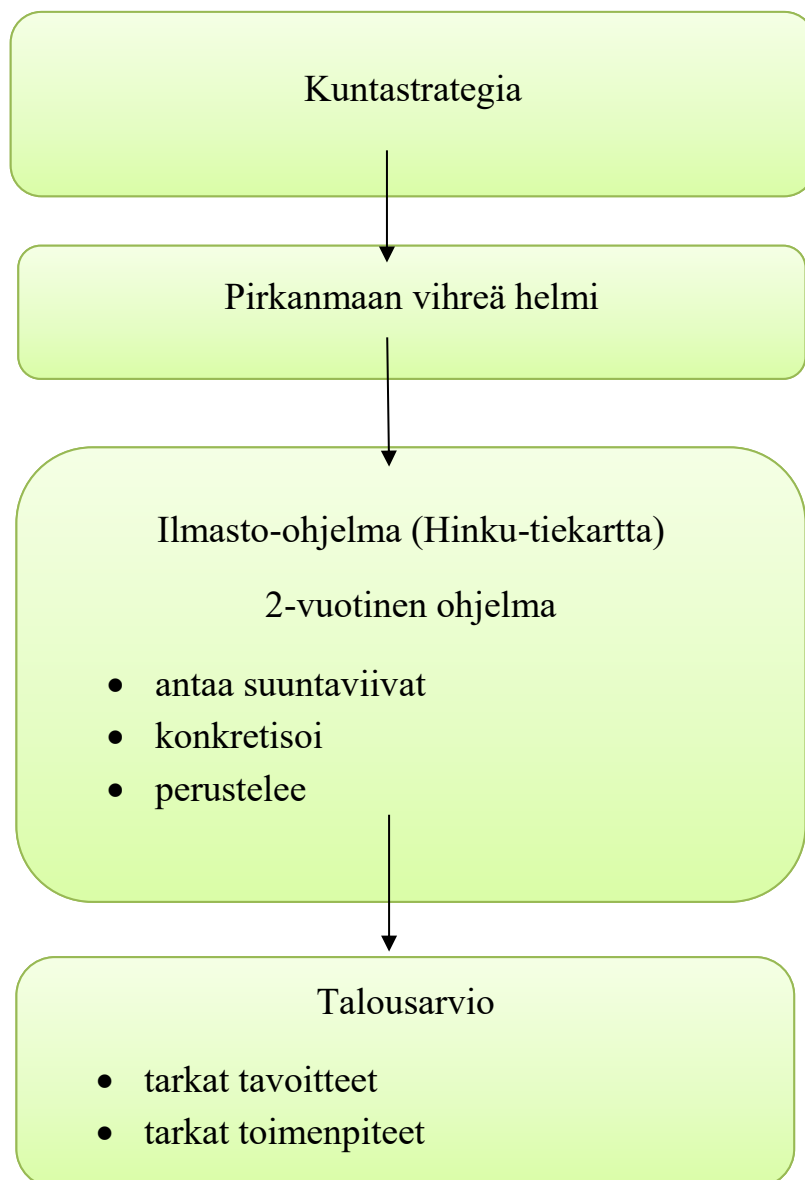

Kuvio 3. Kuntien vertailu asukaskohtaisten päästöjen mukaan.

1.3 Ilmasto-ohjelman laadinta

Hämeenkyrön kunnanvaltuusto päätti 13.3.2017 § 12 liittyä ilmastonmuutoksen torjuntaan sitoutuneiden kuntien Hinku-verkoston. Hinku-kuntien päästövähennystavoite on 80 prosenttia vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Hinku-termiä käytetään Hämeenkyrössä viittaamaan ilmastokestäviin tavoitteisiin. Valtuusto on Hinku-päätöksellään sitoutunut määrittelemään lähiajan Hinku-tavoitteet ja tärkeimmät keinot tavoitteeseen pääsemiseksi vähintään kerran viidessä vuodessa. Kunta on sitoutunut ottamaan Hinku-näkökulman huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossaan.

Päästövähennysten toteuttamiseksi on nyt laadittu tämä ilmasto-ohjelma, niin sanottu tiekartta, jota täydennetään vuosittain talousarviota laadittaessa tarkemmilla tavoitteilla ja toimenpiteillä. Ilmasto-ohjelman laadintaan ovat osallistuneet kunnan Hinku-työryhmä ja -ohjausryhmä sekä kuntalaiset ilmastotyöpajassa, joka toteutettiin etänä verkon välityksellä 21.4.2020. Tilaisuuden tallenne julkaistiin verkkosivuilla ja palautetta asukkailta saatiin myös sitä kautta. Valmisteluvaiheessa aiheesta tehtiin kysely perusopetuksen 6.–9. luokkien oppilaille (71 vastausta) ja lukion yhteiskuntaopin kurssille. Nuorisovaltuuston kanssa pidettiin kokous 20.5.2020. Kunnanvaltuusto käsitteli ilmasto-ohjelman 8.6.2020.

Kuvio 4. Etenemisprosessi.

1.3.1 Hinku-työryhmä

Kunta on Hinku-verkostoon liittyessään perustanut Hinku-työryhmän, jonka kokoonpanossa on mukana kaikki palvelualueet. Tätä ilmasto-ohjelmaa laadittaessa kokoonpano on ollut seuraava:

- Kunnanjohtaja Antero Alenius, puheenjohtaja
- Mahnalan Ympäristökoulun rehtori Annukka Alppi

- Tekninen johtaja Ritva Asula-Myllynen
- Kotihoidon päällikkö Sirpa Hiltunen
- Vammaispalveluiden päällikkö Leena Kyröjoki
- Talousjohtaja Tiina Paloranta
- Ympäristötarkastaja Kaisa Pieniluoma
- Kaavasuunnittelija Mia Saloranta
- Kiinteistöpäällikkö Mika Wallin

1.3.2 Hinku-ohjausryhmä

Helmikuussa 2020 kutsuttiin kaikkien valtuustoryhmien edustajista koostuva Hinku-ohjausryhmä suunnittelemaan tätä ohjelmaa ja sen asukasvuorovaikutusta yhdessä Hinku-työryhmän kanssa. Ohjausryhmän kokoonpano on seuraava:

- Vilho Ponkiniemi Vas, puheenjohtaja
- Kauko Autio Kok
- Anna-Kaisa Immonen KD
- Jarmo Järvinen Sdp
- Risto Linnainmaa Kesk
- Johanna Martikainen Vihr
- Jarno Toivola Ps.

Myös nuorisovaltuuston edustaja Vilja Martikainen kutsuttiin kokouksiin. Ohjausryhmä piti työryhmän kanssa neljä kokousta ja hyväksyi ohjelman 14.5.2020 päätöksentekoon lähetettäväksi.

1.3.3 Ilmastokummit Ii ja Hämeenkyrö

Yhteistyö ilmastotyöstään kansainvälisesti hyvin tunnetun Iin kunnan kanssa alkoi elokuussa 2019 Iin Ilmastoareenassa. Ii oli hakenut kuntia kummikunnakseen ja sparrattavakseen ja valitsi ilmoittautuneista kunnista Hämeenkyrön. Tavoitteeksi asetettiin, että seuraavassa Ilmastoareenassa 2020 Hämeenkyrön kunta esittelee oman Hinku-tiekarttansa eli tämän ilmasto-ohjelman.

Iissä ja Hämeenkyrössä, saman kokoluokan ja merkittävien valtateiden varren kunnissa, on pitkää välimatkasta huolimatta yllättävän paljon samoja piirteitä ja mahdollisuuksia kokemusten vaihtoon. Kuntien yhteisessä tapaamisessa tammikuussa 2020 nähtiin hyviä yhteistyömahdollisuuksia. Iin kunnan vahvuutena on tuulivoiman avulla tuotettava kotimainen energia ja Hämeenkyrön vahvuutena puolestaan maataloussektorin uudistuminen sekä kolmivuotisen hankkeen, Hämeenkyrönväylän, rakentumisen jälkeinen kestävien liikkumismuotojen lisääntyminen ja ilmanlaadun paraneminen. Kunnanjohtajat muotoilivat tapaamisessaan yhteisen kannanoton:

”Ilmastokummit Ii ja Hämeenkyrö haastavat vain yhden totuuden kaupungistumiskehityksen.

Iin kunta jo kansainvälisesti tunnettuna ilmastoihmeenä ja Hämeenkyrö lasten ympäristökasvatuksen ja Pirkanmaan Hinkutyön pioneerina uskovat ihmisten ja ilmaston hyvinvointiin ja paikallista taloutta vahvistavaan yhteistyöhön. Tarjoamme asuin ympäristön, jossa asukkaalla on mahdollisuuksia omilla valinnoillaan valita itselleen sopivat tavat ilmastoystävälliseen elämään.

Kestävintä on ylläpitää ja täydentää nykyistä asuntokantaa ja lähimaaseudun asuin ympäristöjä, eikä jättää nykyistä asuntovarallisuutta käyttämättä ja korvata sitä uudella massiivisella kaupunkirakenteella. Lyhyiden etäisyyksien kunnissa ei tarvita kalliita investointeja vähäpäästöisen liikenteen aikaansaamiseksi.

Maaseudun sekä maa- ja metsätalouden merkitys tulee olemaan keskeinen ilmastoystävällisen tulevaisuuden rakentamisessa. Bioperäiset tuotteet sekä hiilinielut ovat kestävä tulevaisuuden avainasioita. Säästetyt päästöt ovat säästöjä myös kuntataloudessa.”

1.4 Ilmasto-ohjelma toteuttaa kuntastrategiaa

Ilmasto-ohjelmalla Hämeenkyrön kunta viestittää, millaisista asioista kunta haluaa käydä keskustelua kuntalaisten ja yritysten kanssa, ja samalla kannustaa kaikkia mukaan ilmastotavoitteiden mukaiseen toimintaan. Ohjelmassa osoitetaan, että välttämättömään ilmastohaasteeseen on olemassa paljon käytännönläheisiä ratkaisukeinoja, joilla aikaansaadaan myös yhteisiä hyötyjä. Riittävien keinojen löytäminen ei ole mahdollista vain kunnan omin toimin, vaan tarvitaan kuntalaiset ja yritykset mukaan yhteistyöhön. Yhteisenä tavoitteena on turvata ympäristön kannalta kestävä elämisen ja asumisen mahdollisuudet myös tulevaisuudessa ja olla paikkakunta, jossa asunnonhankinta, rakentaminen ja investoiminen ovat kannattavaa myös pitkällä tähtäimellä. Hämeenkyrössä ilmastonäkökulma otetaan huomioon yhdessä monin erilaisin tavoin.

Vuonna 2018 valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa yksi Hämeenkyrön strategisista päämääristä on olla *Pirkanmaan vihreä helmi*. Ilmasto-ohjelma konkretisoi ja perustelee tätä päämäärää, joka on strategiassa asetettu seuraavasti:

Kansallismaisemistaan ja vesistöistään tunnettu Hämeenkyrö on viisaasti vihreä ja lähiruoalla ja kiertotaloudella kestävä kasvua tuleville sukupolville rakentava maaseutumainen kunta.

Hinku-kuntana kannustamme myös asukkaita ja yrityksiä kestävään kehitykseen ja uusien energiamuotojen käyttöön.

Vähennämme liikenteen päästöjä edistämällä joukkoliikennettä, kevyttä liikennettä ja vähäpäästöisiä energiamuotoja.

Kaikki kunnan toiminta on kustannustehokasta ja resurssit viisaasti ja vaikuttavasti käyttävää.

Kuntastrategiassa on todettu, että sen mukaista kestävästä kehitystä toteutetaan Hinku-tiekarttaan valittavilla vuosittaisilla tavoitteilla. Kaksivuotinen ohjelma uudistetaan ensi vuonna alkavan valtuustokauden aikana vuosina 2022 ja 2024. Ilmasto-ohjelma on luonteeltaan dynaaminen, toimintaympäristössään elävä, joustava ja päivittyvä asiakirja kuntastrategian ja talousarvioiden väli- maastossa.

Ilmasto-ohjelma antaa suuntaviivat eli askelmerkit kunnan vuosittaisten tarkkojen tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelulle talousarviota valmisteltaessa. Palvelualueet valmistelevat ohjelmaa, määrittelevät vuosittaiset tavoitteet ja toimenpiteet. Lautakunnat ja kunnanhallitus edistävät tavoitteiden toteutumista kunnan toiminnassa ja investoinneissa. Ilmasto-ohjelmaa uudistettaessa tarkastellaan päästöjen vähenemistilanne ja tässä ohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen.

Hinku-työryhmä avustaa tavoitteiden laadinnassa ja seuraa sekä ohjelman että vuosittaisten tavoitteiden ja päästölaskentatietojen toteutumista. Ensimmäisen seurannan työryhmä tekee alkuvuonna 2021 vuodelle 2020 asetettujen ilmastotavoitteiden toteutumisesta. Viranhaltijoista koostuvan työryhmän tukena on kaikkien valtuustoryhmien edustajista koottu ohjausryhmä.

Agenda2030 on YK:n vuonna 2015 hyväksymä kansainvälinen, valtioita sitova kestävä kehityksen toimintaohjelma, jossa on 17 päätavoitetta. Kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumus on sitä toteuttava kansallinen Suomen oma sitoumus. Siinä on kahdeksan päätavoitettava, jotka sisältävät kaikki Agenda2030:n tavoitteet (www.kestavakehitys.fi). Kaikki Hinku-tavoitteet hyväksyneet kunnat ovat sitoutuneet myös yhteiskuntasitoumuksen toteuttamiseen ja siten välillisesti myös kansainvälisen Agenda2030:n päätavoitteisiin.

Hämeenkyrön kuntastrategia toteuttaa kaikkia yhteiskuntasitoumuksen kahdeksaa tavoitetta. Hämeenkyrön ilmasto-ohjelma toteuttaa myös näitä tavoitteita ja siksi toteutumista tullaan raportoidaan molempien sitoumusten tavoitteiden mukaisesti (Hinku-työryhmä).

Kuntalaisia, yhdistyksiä ja yrityksiä kannustetaan asettamaan omia tavoitteitaan ja toimenpiteitään ohjelman toteuttamiseksi.

2. Ilmasto-ohjelman teemat

Ilmasto-ohjelman teemat on valittu ja muodostettu siten, että niissä keskitytään Hämeenkyrön merkittävimpiin päästölähteisiin. Askelmerkit kohti ilmastokestävämpää tulevaisuutta on kirjattu teemoittain, ja niiden toteutumista seurataan vuosittain.

2.1 Miten liikkumisen ja liikenteen kestävyys turvataan Hämeenkyrössä?

Hämeenkyrö kuuluu kaupunki - maaseutu luokituksessa² pääosin kaupungin läheiseen maaseutuun, joka on toiminnallisesti ja fyysisesti lähellä kaupunkialuetta, koska se sijaitsee vain puolen tunnin ajomatkan päästä maakuntakeskuksesta. Aluerajaus perustuu potentiaaliseen saavutettavuuteen ja ydinkaupunkialueille suuntautuvaan työssäkäyntiin. Hämeenkyrö kuuluu Tampereen seutukuntaan ja työssäkäyntialueeseen. Kunta on myös osa Suomen Kasvukäytävää, joka on maan suurin yhtenäinen työssäkäynti- ja talousalue ja toimii aitona innovaatio- ja kehittämisalustana ihmisten, tavaroiden, palveluiden sekä osaamisen älykkäille liikkumISRatkaisuille. Kunnan nauhamainen taajamarakenne ja elinkeinoelämän sijoittuminen hyödyntävät uuden Hämeenkyröväylän liikenteellistä potentiaalia.

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja kaupungistuminen ovat jo vuosia olleet kehityksen pääsuunta ja jopa yhden oikean totuuden asemassa. Kehityksen suuntaa on perusteltu yksityisautoilun

² Suomen ympäristökeskus raportti 25/2014

tarpeen vähenemisellä, joukkoliikenteen edistämällä ja kaupunkimaisen asumisen ja maankäytön kestävyydellä. Toisaalta samaan aikaan on esitetty kaupungistumisen kritiikkiä. Henkilöautoliikenteen vähentämisen merkitys päästökuormituksessa on ylikorostunut, koska samaan aikaan ei oteta huomioon betoni- ja teräsrakentamisen rakentamisaikaisia korkeita päästöjä kaupungeissa. Joukkoliikenteen kestävyys ei synny suoraan rakenteen tiivyydestä, vaan riippuu myös järjestelmän toimivuudesta. Kts. Myytti tiiviistä ekokaupungista, Pasi Toiviainen.³

Sitran Megatrendit 2020 -selvityksessä todetaan, että keskeisin tulevaisuuteen vaikuttava tekijä on ekologisen jälleenrakennuksen kiireellisyys. Käsitteen on luonut monitieteinen ympäristö- ja resurssitekijöiden vaikutuksia suomalaiseen yhteiskuntaan tutkiva BIOS-tutkimusyksikkö: ”Historiallisen jälleenrakennuksen ja nyt tarvittavan välillä on myös selkeä ero. Siinä missä sodan jälkeen rakennettiin infrastruktuuria aineen ja energian lisätyn käytön varaan, nyt infrastruktuuri on vieroitettava fossiilisen energian käytöstä samalla kun materiaalien kulutusta on vähennettävä. Sodan jäljiltä merkittävä osa infrastruktuuria oli raunioina, nyt kuvaannollisesti raunioina on fossiilisten polttoaineiden varaan rakennettu infrastruktuuri, jota ei enää voida käyttää.

Yli puolet kaikesta fossiilisten polttoaineiden käytöstä on tapahtunut viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Globaali energiankulutus perustuu edelleen noin 80-prosenttisesti fossiiliseen energiaan. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi sen käytöstä on luovuttava mahdollisimman nopeasti. Polttamiseen perustuvista energianlähteistä on siirryttävä enenevässä määrin uusiutuviin (aurinko, tuuli), sillä esimerkiksi puun pienpoltto aiheuttaa osan Suomen pienhiukkasten päästöistä. Lisäksi puusto toimii merkittävänä hiilinieluna.

On turha keskustella siitä, onko kaupungistuminen oikein vai väärin, vaan pitää ymmärtää, että sen rinnalla kasvaa monipaikkaistuminen ja vaihtoehtojen etsiminen valtavirralla kuten citymaalaisuus. Citymaalaiset ovat kaupunkilaisia, jotka haluavat elää maalla, luonnon keskellä, mutta pitää kiinni myös kaupunkielämästä. Tästä näkökulmasta Hämeenkyrön saavutettavuus puolen tunnin päässä urbaanista arjesta on ajankohtainen ja merkittävä kilpailukykytekijä.

Henkilöautoliikenteen päästöt vähenevät erilaisten polttoaineiden ja käyttövoimien lisääntyessä ja autokannan uusiutuessa. Siksi asuminen runsaan puolen tunnin etäisyydellä kaupungista on

³ <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/08/31/myytti-tiiviista-ekokaupungista-eli-kertomus-siita-miten-ajatusharhasta-tuli>

jatkossa vähenevä päästöhaitta. Esim. sähköisen liikenteen haaste ei ole julkinen latausinfra, vaan taloyhtiöiden tarjoamat rajalliset latausmahdollisuudet sekä vielä sähköautojen korkeat hinnat. Toisaalta tulisi huomata, että pientalovaltaisella alueella liikenteen sähköistyminen on jo mahdollista, koska latausinfra on valmiina.

Professori Seppo Junnilan väitöskirjan vuodelta 2015 mukaan hajautuneessa kaupunkiympäristössä asuvalla on tiiviissä kaupunkirakenteessa asuvaa pienempi hiilijalanjälki. Väitöksen mukaan kulutuksesta johtuvat päästöt mitätöivät hyödyn, jonka asumisesta johtuvien päästöjen väheneminen on tuottanut. Näin ollen hämeenkyröläinen väljyyttä tarjoava elinympäristö mahdollistaa monelle kestävän elämäntavan, kunhan kulutustottumukset asetetaan sen mukaan. Koronaepidemian myötä keskustelu väljemmän asumisen suosiosta on saanut aivan uutta huomiota. Tuoreen Suomen kiinteistövälittäjien välittäjilleen tekemän kyselyn mukaan maallemuutto on nouseva trendi. Peräti 45 prosenttia vastanneista on havainnut asiakkaidensa olevan kiinnostuneita muuttamaan edullisimmille asuinalueille, joissa lisäneliöitä on saatavissa helpommin. Ilmasto-ohjelmalla Hämeenkyrön kunta osoittaa omaa aktiivisuuttaan osallistua tähän keskusteluun.

Suomi on maaseudun nopeissa verkkoyhteyksissä Euroopan heikoimpia maita eikä tilanne korjaannu ilman julkista tukea, koska operaattorit toteuttavat laajakaistarakentamista kaupallisesti vain asemakaava-alueilla. Hämeenkyrön laajakaistahanke on saanut tukipäätöksen 18.6.2019 ja hankkeen kokonaiskustannus on 1,3 miljoonaa euroa. Kunnan kustannusosuus on 279 151 euroa eli yksi kolmasosa ja vastaava määrä kohteeseen saadaan valtion tukea. Operaattori vastaa myös yhdestä kolmasosasta sekä lisäksi tukikelvottomista kustannuksista. Hankkeessa rakennetaan laajakaistaverkko Heinijärvelle, Herttualaan, Kyröspohjaan, Mahnalaan ja Sasiin. Näin saadaan uusia asukkaita nopean verkkoyhteyden äärelle. Kaikki tukikelpoiset osuudet on rakennettava vuoden 2020 loppuun mennessä. Hankkeen toteuttaa Ikaalisten-Parkanon Puhelin Oy. Laajakaistahankkeita on myös Lavajärvellä ja Pentinmaalla. Digitalisaation kasvu lisää mahdollisuuksia sähköisten palvelujen lisäämiseen, ketterään yhteydenpitoon ja etätöihin, mikä vähentää liikkumistarvetta. Koronaepidemian aikana etätöiden merkitys on tullut kaikkien nähtäville.

Valtatie 3:n liikenne on suurin päästölähde Hämeenkyrössä (41 prosenttia kokonaispäästöistä). Hämeenkyrönväylän valmistumisella on merkittävä vaikutus varsinkin raskaan liikenteen suju-

vuuteen ja siten päästöjen vähenemiseen ja ilmanlaadun paranemiseen. Kunta ei pysty vaikuttamaan ohittavan liikenteen määrään, mutta seuraavilla toimilla kunta edistää liikenteen päästöjen vähenemistä.

2.1.1 Ilmastokestävän liikkumisen askelmerkit

- Joukkoliikenteen palvelusetelillä tuetaan kuntalaisten matkustamista kolmostien suuntaan Ikaalinen-Tampere -välillä. Hämeenkyrö-lipun käyttöä työ- ja asiointiliikenteessä kunnan sisällä on mahdollista lisätä.
- Joukkoliikenteen käyttöön vähäpäästöiset polttoaineet.
- Joukkoliikenteen käyttöä ja liityntäpysäköintialueiden perustamista pyritään lisäämään yhteistyössä tieviranomaisten ja liikenteenharjoittajien kanssa.
- Kunnan työntekijöiden työmatkaliikenteen vähentäminen etätyömahdollisuuksia ja etäkokouksia lisäämällä.
- Hämeenkyrönväylän rakentamisen hiilitaseen arviointi ja uusiomateriaalien tehokas hyödyntäminen sen rakentamisessa ovat kunnan tavoitteena, koska ne tarjoavat huomattavia kustannus- ja päästövähennysmahdollisuuksia.
- Vaihtoehtoisten polttoaineiden jakelupisteiden rakentamisen mahdollistaminen (kierrätysdiesel ja biokaasu).
- Sähköautojen latausinfra rakentaminen palvelujen läheisyyteen.
- Autojen nykyisten lämmitystolppien muuttaminen pysäköintilatauksen (ja edelleen lohkolämmityksen) mahdollistavaksi.
- Kävely- ja pyöräilyväylien parantaminen kunnassa.
- Lainattavien tai vuokrattavien polkupyörien saaminen käyttöön.
- Nopean laajakaistayhteyden saavutettavuuden parantaminen markkinaehtoisen alueen ulkopuolella.

2.2 Miten vaikutamme rakentamisen, asumisen ja energiankäytön hiilijalanjälkeen?

Asuminen ja rakentaminen ovat Hämeenkyrölle merkittävä ilmastokestävän toiminnan mahdollisuus. Kaupunkien energiatuotanto on suurelta osin maaseutujen raaka-aineiden varassa. Kaupunkien ilmastotavoitteet edellyttävät maaseutujen biopohjaisten raaka-aineiden käyttöä. Hämeenkyrössä asukkailla on paljon enemmän vaikutusmahdollisuuksia oman asumisensa päästötasoon

kuin kaupunkilaisilla. Kunnan tehtävänä on tiedottaa ja opastaa asukkaita kestäviin valintoihin sekä kutsua kyläyhdistykset ja kylien asukkaat arjen pienten ilmastotekojen toteuttajiksi.

Asuminen on Hämeenkyrössä pientalovaltaisempaa kuin kaupungeissa. Myös taajamien ulkopuolella pientalojen uudisrakentaminen halutaan mahdollistaa, koska se perustuu pääosin puurakentamiseen ja tukee näin asumisen ympäristökestävyyttä. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen on Hämeenkyrön asemakaava-alueilla perusteltua, koska kunnallistekniikka on valmiina, tontit ovat usein melko väljiä ja keskustassa on myös rakentamattomia tontteja. Puurakentaminen on hyvä mahdollisuus myös kerrostalojen rakentamisessa ja peruskorjaamisessa. Hämeenkyrö on mukana Metsäkeskuksen luotsaamassa Puukerrostalorakentaminen kasvuun Pirkanmaalla -hankkeessa, josta haetaan oppia tulevaan keskustan täydennysrakentamiseen.

”Voimakas kaupungistuminen on kasvattanut merkittävästi rakentamisen kysyntää kasvukeskuksissa. Rakentaminen edellyttää yhä suurempia määriä rakennusmateriaaleja, joita hankitaan yhä kauempaa rakentamiskohteista, pääosin maaseudulta. Maaseudulla rakentamisen vapaus voi olla suurempi ja asumisen kustannukset pienemmät kuin kaupungissa. Puurakentaminen on kasvussa. Vapaa-ajan asunnoista lähes kaikki ovat puurakenteisia, mutta myös kerrostaloissa on alettu hyödyntää enemmän puuta. Kun halutaan toteuttaa kestävää rakentamista kaupungeissa, se tarvitsee puuta ja sitä tuotavia elinkeinoja maaseudulla.”⁴

”Tavoitteena on, että uusiutuvan energian osuus loppukulutuksesta nousee yli 50 prosenttiin 2020-luvulla. Suomen energia- ja ilmastostrategiassa tavoitellaan erityisesti metsähakkeen, tuulivoiman ja liikenteen biopolttoaineiden käytön merkittävää lisäystä. Bioenergian merkitys tulee korostumaan entisestään myös EU:n vuotta 2030 koskevien sitoumusten myötä.”⁵

”Energiantuotanto on merkittävin osa tavoitetta, joka saavutetaan vain biopohjaisia ja muita uusiutuvia energiamuotoja hyödyntämällä. Maaseutujen energiapoliittinen merkitys kasvaa merkittävästi, kun uusiutuvien energialähteiden osuutta kasvatetaan.”⁶

⁴ Maaseutujen ja kaupunkien symbioosi, MTK 2020

⁵ Energia- ja ilmastostrategia 2016 TEM

⁶ Hinku kuntaverkosto 2020

Hämeenkyrössä käytettävä kaukolämpö tuotetaan paikallisia resursseja hyödyntäen biovoimalaitoksessa, joka mahdollistaa sähkön ja lämmön tehokkaan yhteistuotannon. Biovoimalaitos käyttää polttoaineinaan fossiilisen maakaasun sijasta metsähaketta ja muita kotimaisia bioperäisiä polttoaineita. Täydentävänä polttoaineena on turve. Ympäristön kannalta merkittävintä on alueen hiilidioksidipäästöjen väheneminen biovoimalan myötä.

Ilmastolakia uudistetaan hallitusohjelman mukaisesti ja kuntien roolia ilmastotyön tekijöinä halutaan vahvistaa. Ilmastolain tavoitteiden toteuttamiseksi uudistetaan keskipitkän- ja pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmat sekä valmistellaan maankäytön ilmasto-ohjelma. Hallituksen esitys uudistetuksi ilmastolaiksi on suunniteltu valmistuvaksi 2021.

Jätehuollossa jätteiden lajittelu ja keräys lisääntyvät jätelain uusien velvoitteiden vuoksi. Asukkaiden valmius esim. muovin kierrättämiseen on jo nyt korkealla tasolla, joten kasvava jätteiden keräys ja kierrätys lisäävät myös yrittäjien liiketoimintamahdollisuuksia. Biojätteen keräyksen vaatimukset kasvavat ja samoin käy vaatejätteen kanssa. Kunnan kannalta olisi kiinnostavaa selvittää tarkemmin eri jätelajien kierrätysastetta ja kierrätyksen lisäämismahdollisuutta. Jätteiden lajittelun tehostamisella voi jokainen kuntalainen pienentää hiilijalanjälkeään. Erityisen tärkeää on lajitella sekajätteestä biojäte, muovipakkaukset, lasipakkaukset, pienmetalli, paperi ja kartonki- sekä pahvipakkaukset. Huolellinen lajittelu palvelee koko jätehuollon toimialaa ja vähentää jätteiden ilmastovaikutuksia. Kierrättäminen on ehdottoman kannattava ekoteko. Kunnan tavoitteena on kehittää kierrätystä myös omilla työpaikoilla.

2.2.1 Ilmastokestävän rakentamisen, asumisen ja energiankäytön askelmerkit

- Ilmastokestävän yhdyskuntarakenteen tavoitteina kunnan kaavoituksessa ja rakentamisessa huomioidaan rakenteen täydentyminen, energiatehokkuuden kasvu, vähähiilisten energiaosuuksien kasvu ja vähähiilinen liikennejärjestelmä (Pirkanmaan ympäristöohjelma 2040).
- Asemakaava-alueiden täydennysrakentamisella lisätään keskustan asukas pohjaa ja vahvistetaan kunnan taloudellista kestävyyttä ja paikallisten palveluiden toimintaedel-

lytyksiä. Samalla edistetään asumista keskustassa myös ilman autoa. Täydennysrakentaminen ja palvelujen saavutettavuus ilman omaa autoa ovat tekeillä olevan keskustan yleiskaavaudistuksen tavoitteita.

- Pientalorakentamisen tulevaisuus ja laajeneminen haja-asutusalueilla turvataan yleiskaavoituksella kylämäisesti. Maankäytön suunnittelussa edistetään hajarakentamisen sijoittumista liikenneväylien ja kunnallistekniikan läheisyyteen. Sama tavoite koskee kiinteistöjen käyttötarkoituksen muutoksia.
- Selvitetään mahdollisuutta kaavoittaa pienien, ekologisesti rakennettavien omakotitalojen alue siten, että palvelut ja joukkoliikenneyhteydet olisivat saavutettavissa ilman omaa autoa.
- Kaavoituksen keinoin pyritään lisäämään joukkoliikenteen käyttöä ja liityntäpysäköintialueiden perustamista.
- Etsitään keinoja harrastusmahdollisuuksien lisäämiseksi kylillä, jotta autoilun tarve keskustaan ja naapurikuntiin vähenisi.
- Uusien työpaikka-alueiden kaavoittamisella edistetään työpaikkaomavaraisuutta ja kunnan elinvoimaa. Rakentamisessa hyödynnetään luonnonvaroja säästäviä ja edullisia uusiomateriaaleja.
- Keskustan kaukolämpöverkkoa tavoitellaan laajennettavaksi uusien kerrostalo- ja työpaikka-alueiden rakentamisen yhteydessä, jolloin myös vanhoja omakotitaloja on mahdollista liittää verkostoon, erityisesti öljylämmityskohteita. Kiinteistönomistajille tarjotaan tietoa investoinnin leasing-rahoitusmahdollisuudesta.
- Kaukolämmityksen laajeneminen ja siirtyminen pois öljyn käytöstä on tehokas aluetaloutta vahvistava ilmastotoimi. Öljylämmityksessä on tärkeää uudistaa polttimet, jos ei ole edellytyksiä vaihtaa koko järjestelmää.
- Kunnan ja kuntakonsernin kiinteistöissä luovutaan mahdollisimman nopeasti öljyn käytöstä.
- Bioenergian käytön ja tuotannon edistäminen on Hämeenkyrölle ja sen aluetaloudelle kannattavaa.
- Sähkölämmitteisten kiinteistöjen omistajien kannattaa suosia tuulienergiaa ja investoida aurinkoenergiajärjestelmiin. Kunta voi neuvonnalla ja yhteiskilpailuttamisen avulla edistää investointimahdollisuuksia.

- Monilla kiinteistöillä on mahdollisuus kaukolämpöön, maalämpöön, erilaisiin lämpöpumppuihin tai pellettilämmitykseen. Keskustan ulkopuolella yleis- ja asemakaavoituksessa pyritään osoittamaan varauksia pienimuotoisille aluelämpölaitoksille.
- Sähkönkulutuksessa valaistus ja kodin sähkölaitteet tarjoavat merkittävän sähkönkulutuksen säästömahdollisuuden. Kunta toimii esimerkkinä mm. lisäämällä katuvalaistukseen led-valaisimia ja ottamalla käyttöön 50/50 -mallin asteittain kouluilla ja päiväkodeissa. Malli tähtää säästöihin energian ja veden kulutuksessa niin, että puolet säästyneistä euroista ohjataan koulun oppilaiden käyttöön.
- Kunnan kiinteistöissä tehdään säännöllisesti energiakatselmuksia, joissa pyritään löytämään hyviä energiakorjauskohteita. Energiakatselmointi on suositeltavaa myös esim. yritysikiinteistöille.
- Rakennusten ja infran kunnossapito ja korjaaminen pidentävät niiden käyttöikä ja vähentävät uudisrakentamisen tarvetta. Kunta tiedottaa korjausrakentamisen avustuksista ja energia-avustuksista sekä neuvoo niiden hakemisessa.
- Kaavamääräyksillä ja rakentamisen ohjauksella edistetään puurakentamista ja aurinkoenergian hyödyntämistä sekä taajamassa että haja-asutusalueella.
- Rakennuslupien hakijoita ja remontoijia kannustetaan energiatehokkaisiin ratkaisuihin ja neuvotaan niiden toteuttamisessa.
- Järjestetään tietoisuuksia kuntalaisille liittyen ilmastokestävään rakentamiseen ja energian käyttöön sekä saavutettaviin säästöihin.
- Rakennuksen hiilijalanjälkilaskelma on valtakunnallisesti kehitteillä. Sen valmistuttua kunnan on mahdollista ottaa hiilijalanjälkilaskelma käyttöön rakennusurakkakilpailutuksen yhtenä pisteytysmäärityksenä.
- Keinovalikoima ilmastokestävän jätehuollon lisäämiseen tulee suunnitella yhdessä Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n kanssa.

2.3 Eläkö kaupungin läheinen maaseutu edelleen maasta ja metsästä?

Perinteisesti Hämeenkyrö on elänyt maataloudesta, kartonki- ja paperiteollisuudesta, elektroniikkateollisuudesta, kaupasta ja palveluista. Valtatieliikenne on noussut merkittävään asemaan ja uudet mahdollisuudet liittyvät Hämeenkyrönväylän vaikutuksiin. Sen mahdollisuudet lisätä kaupallista ja tuotannollista toimintaa ovat kiinnostavat. Hämeenkyrön läpi kulkeva valtatie 3 on

viennin valtavyä ja Suomen ruokatie, koska Etelä-Pohjanmaan vahvan elintarviketuotannon keskittymän kuljetukset kulkevat pääosin kolmostietä pitkin. Reitti on myös matkailullisesti keskeinen.

Maatalouteen ja metsätalouteen liittyy tällä hetkellä erittäin paljon kehittämistoimintaa elinkeinon ympäristökuorman ja päästöjen vähentämiseksi. Tutkimusta tehdään yliopistoissa, yrityksissä, MTK:ssa, maa- ja metsätalousministeriössä ja monilla muilla tahoilla. Hämeenkyrön ilmasto-ohjelmassa tämän toimialan kasvupotentiaali nähdään ajankohtaisena vahvuutena. Maatalous on vielä merkittävä päästölähde, mutta se on monin tavoin kasvava hiilensidonnan mahdollisuus. Uudella EU-ohjelmakaudella tukipolitiikka on uudistumassa tähän suuntaan.

Hämeenkyrön kunnan metsätaloussuunnitelman mukainen metsäomaisuus on noin 300 hehtaaria, jonka arvo on noin 1,5 miljoonaa euroa. Suurin osa puustosta on kuusta, mäntyä ja hiukan koivua, yhteensä 42 800 m³. Lisäksi 50 hehtaaria on Hämeenkyrönväylän alle jäävää metsäaluetta. Kunnalla on myös noin 100–150 hehtaaria muuta osin kaavoitettua metsämaata ja taajamametsiä. Yhteensä kyseessä on noin 500 hehtaaria metsämaata. Suunnittelun kohteena on tähän asti ollut lähinnä hakkuukertymä ja sen rahallinen arvo, jonka arvioidaan olevan vuosina 2020–2029 yhteensä 700 000 euroa. Nyt uudeksi näkökulmaksi ovat nousseet hiilivarastot ja -nielut sekä niiden ylläpito. Uutta hiilensidontaan suunnattavaa metsittämispotentiaalia on löydettävissä varsinkin varsinaisen metsätalouden ulkopuolelta peltoheitoista, niityistä, sora- ja soramontuista ja taajamien viheralueista. Hyvin tärkeää olisi löytää Hämeenkyrönväylän rakentamisen takia poistuvan puuston tilalle uutta metsitettävää aluetta ja tässä Hämeenkyrö on ollut aloitteellinen. Kunta on Suomen ensimmäinen kumppani Taimiteko-hankkeessa 4H-yhdistysten kanssa, missä kesällä 2020 alkaen sekä työllistetään nuoria metsänistutuksilla että lisätään kunnan hiilinielua. Pirkanmaan metsien hiilivaraston määrä ja kehitys on arvioitu Luonnonvarakeskus Luken raportissa vuonna 2020.

”Alkutuotantoyritysten lisäksi myös 2/3 Suomen elintarvikeyrityksistä sijaitsee maaseudulla. Elintarviketeollisuus työllistää noin 34 000 henkilöä ja alan välillinen työllistyvyys on suuri. Kiinnostus lähellä tuotettuun ruokaan on viime aikoina lisääntynyt (suorapöiminta marjatileilla). Turvallisella ja ilmastoystävällisellä ruualla on positiivisia vaikutuksia sekä tuottajille että kuluttajille. Lyhyet ja paikalliset elintarvikeketjut ovat joustavia ja niillä pystytään ennakoimaan tuotteiden menekkiä. Tämä voi vähentää ruokahävikkiä ja toisaalta mahdollistaa tuottajille paremman tuoton. Maaseutu tarjoaa

kaupunkilaisille myös mahdollisuuden osallistua oman ruokansa hankkimiseen marjastuksen, sienestyksen, kalastuksen ja metsästyksen muodossa.”⁷

”Palvelualalla myös kaupan rakenteet ovat muutoksessa. Verkkokauppa mullistaa markkinaa ja myymälärakenteen kehityksessä suurmyymälöiden määrä on todennäköisesti saavuttanut lakipisteensä. Uudet myymälät pyrkivät erikoistumaan ja tuomaan viihtyisän asiakaskokemuksen kuluttajille laadukkailla ja myös yksilöllisillä tuotevalikoimilla. Verkkokauppa on voimakkaassa kasvussa ja myös elintarvikkeet ovat vähitellen siirtymässä verkkokauppaan, joten myös maaseudun yrittäjien tuotteille avautuvat laajat markkinat.”⁸

Pirkanmaan Metsäkeskus on ehdottanut, että Hämeenkyrö lähtisi edistämään yhteismetsien perustamista. Se tarkoittaisi sitä, että kunta ja mielellään myös seurakunta sijoittaisivat omaa metsäomaisuuttaan yhteismetsään ja kutsuisivat siihen mukaan myös yksityisiä metsänomistajia. Näin saataisiin aikaan varsin huomattava metsäpinta-alan kokonaisuus. Yhteismetsälle perustetaan hoitokunta, joka vastaa yhteismetsän hoitotoimenpiteistä suunnitelmallisesti ja ammattitaitoisesti. Tällä estetään hoidon hajaantumista ja epäjohtonmukaisuutta ja lisätään ilmastonäkökulman suunnitelmallista huomioonottamista.

2.3.1 Ilmastokestävän maa- ja metsätalouden sekä elinkeinojen edistämisen askelmerkit

- Hämeenkyrön ilmasto-ohjelmalla kannustetaan maatalouselinkeinojen uudistumista ilmastokestävän maatalouden suuntaan.
- Maatalousopetuksen uudistaminen Osaran maatalousoppilaitoksessa uuden ilmastokestävän osaamiskeskuksen suuntaan on nyt Saskyn kanssa hyvässä suunnitteluvaiheessa ja kunnan tavoitteena. Yhteistyössä korkeakouluopetuksen ja yritysten kanssa oppilaitos voi tuottaa sitä osaamista, mitä alan elinkeinonharjoittajat tarvitsevat. Suunnitelma sisältää opetusohjelmien uudistamista ja investointeja oppimisympäristöihin vuosina 2020–2024, mihin kunta ottaa erikseen kantaa.

⁷ Luke 2019 MUA 2011

⁸ Maaseutujen ja kaupunkien symbioosi MTK 2020

- Metsätalous uudistuu siihen suuntaan, jossa turvataan sekä metsän kasvu puuntuotannon tarpeisiin, että hiilensidonnan korkea taso kasvukauden aikana. Näitä molempia tavoitteita voidaan edistää samaan aikaan.
- Kunta kiinnittää huomiota omassa metsäsuunnitelmassaan em. tavoitteeseen, koska kunnalla on mahdollisuuksia uusien metsittämisalueiden osoittamiseen hiilensidontaan esim. peltoheittoalueilta tai muilta rakentamiseen soveltumattomilta alueilta. Puistometsien toteuttaminen otetaan huomioon taajamien kaavoituksessa. Hiilivarastoiksi metsitetyt alueet palvelevat myös virkistystarpeita.
- Kunta edistää yhteismetsän aikaansaamista Hämeenkyröön.
- Metsäteollisuus kehittää monin tavoin puukuitujen uusia käyttömahdollisuuksia ja tuotekehitystä tehdään monissa biotalouden tuotteissa. Hämeenkyrön Metsä Boardin Kyrön tehdas on erikoistunut kartonkilaatuihin, joilla korvataan muovipakkauksia. Kunta haluaa omilla ilmastolinjauksillaan tukea alan uudistumiskehitystä.
- Puurakentamisen edistäminen on Hämeenkyrölle tärkeää, koska paikkakunnalla sijaitsee alan teollisuutta. Tavoite otetaan huomioon kunnan omien hankkeiden suunnittelussa, kaavoituksessa, rakennusvalvonnan neuvonnassa ja vuokratalojen peruskorjaamisessa.
- Hämeenkyrön kunta edistää lähiruuan käyttöä omissa ruokahankinnoissaan, koska se tukee alueen työllisyyttä ja elinkeinotoimintaa sekä vähentää pitkiä kuljetuksia. Tämä edellyttää kunnan tahtotilasta viestimistä riittävästi lähialueiden tuottajille, jotta ne pystyvät sopeuttamaan toimintaansa lisääntyvään lähiruuan kysyntään.
- Maataloutta ohjataan lisäämään hiiltä sitovien mekanismien käyttöönottoa esim. pitämällä pellot kasvipeitteisinä ympäri vuoden, jolloin myös eroosio ja ravinnekuormitus vähenevät. Monipuolinen viljelykierto ja monilajiset kasvustot parantavat hiilensidontaa, peltojen tuottavuutta sekä luonnon monimuotoisuutta.

2.4 Jos kaikki edellä oleva ei kuitenkaan riitä, miten kompensoidaan?

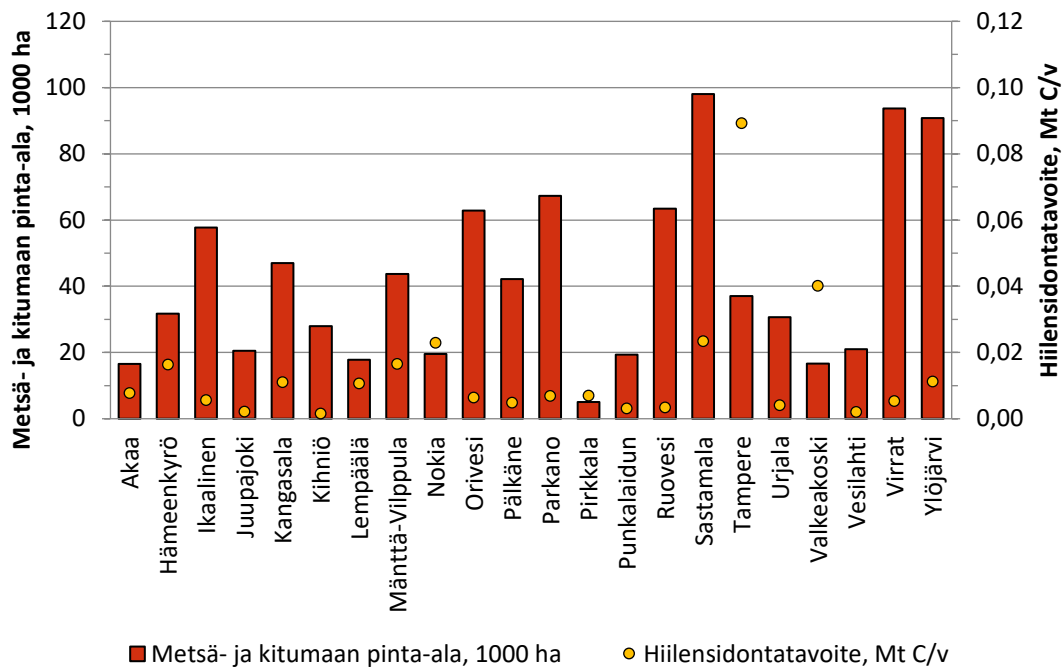
Hinku-kuntana Hämeenkyrön tavoitteena on vähentää päästöjä 80 prosenttia ja loput 20 prosenttia tulee kompensoida tai sitoa hiilinieluihin.

2.4.1 Hiilinielut

Kasvihuonekaasujen päästöt vuonna 2018 olivat Hämeenkyrössä yhteensä 87,5 kt CO₂-ekv ilman teollisuutta. Hämeenkyrön päästöt asukasta kohti vuonna 2018 olivat 8,3 t CO₂-ekv ilman teollisuutta.

Seuraavat tiedot perustuvat Pirkanmaan metsien hiilivaraston kehitys -selvityksestä, jonka Luonnonvarakeskus Luke on laatinut 17.12.2019.

Pirkanmaan maakunnan metsä- ja kitumaan pinta-ala on 930 771 hehtaaria, joilla tavoitteena on vuonna 2030 sitoa yhteensä 301 810 tonnia hiiltä vuodessa. Kuntakohtaiset hiilensidontatavoitteet sekä metsä- ja kitumaan pinta-ala on esitetty kuviossa 5.

Kuvio 5. Kuntakohtaiset hiilensidontatavoitteet ja metsä- ja metsäkitumaan pinta-ala.

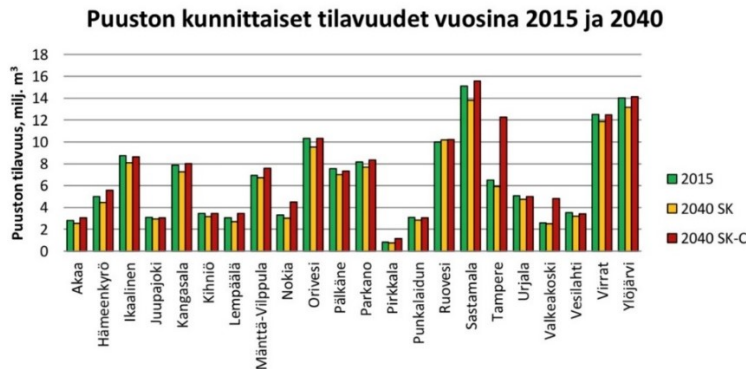
Edellisestä kuvioista 5 ilmenee, että Hämeenkyrössä metsä- ja kitumaan pinta-ala on 50 000 hehtaaria, joka on 4 prosenttia Pirkanmaan kokonaismäärästä. Määrä on kaksi kertaa suurempi kuin Hämeenkyrön väestöosuus.

Hiilensidontatavoitteena on, että vuonna 2030 metsien vuotuinen hiilensidonta vastaa 20 prosenttia vuoden 2007 päästöistä. Kunnittaiset hiilensidontatavoitteet esitetään seuraavassa taulukossa 2.

Taulukko 1: Kunnittaiset hiilensidontatavoitteet vuodelle 2030 (Pirkanmaan ELY-keskus)

	Päästöt vuonna 2007, Mt CO₂-ekv/v	Hiilensidontatavoite, Mt C/v
Pirkanmaa	5.523	0.302
Akaa	0.142	0.008
Hämeenkyrö	0.299	0.016
Ikaalinen	0.104	0.006
Juupajoki	0.039	0.002
Kangasala	0.201	0.011
Kihniö	0.029	0.002
Lempäälä	0.196	0.011
Mänttä-Vilppula	0.302	0.017
Nokia	0.419	0.023
Orivesi	0.118	0.006
Parkano	0.127	0.007
Pirkkala	0.127	0.007
Punkalaidun	0.058	0.003
Pälkäne	0.088	0.005
Ruovesi	0.063	0.003
Sastamala	0.428	0.023
Tampere	1.633	0.089
Urjala	0.074	0.004
Valkeakoski	0.735	0.040
Vesilahti	0.037	0.002
Virrat	0.098	0.005

Taulukko 2. Kunnittaiset hiilensidontatavoitteet vuodelle 2030.

Kuva 5: Puuston kunnittaiset tilavuudet (milj. m³) vuonna 2015 ja 2040 ilman hiilensidontatavoitetta (SK) ja hiilensidontatavoitteella (SK-C). Alkutila vuonna 2015 on molemmissa arvioissa sama.

Kuvio 6. Puuston kunnittaiset tilavuudet vuosina 2015–2040.

Edellä olevat tiedot kertovat metsien määrästä koko Pirkanmaan tasolla. Hämeenkyrön kunnan omaa metsäomaisuutta käsitellään Pirkanmaan metsänhoitoyhdistyksen kunnalle laatimassa metsäsuunnitelmassa 2020–2029. Se kattaa 350 hehtaaria metsätaloukskäytössä olevaa metsää. Tämä ei sisällä Hämeenkyrönväylän alle jäävää 50 hehtaarin metsäalaa, jossa on mukana myös seurakunnan ja yksityisten maanomistajien metsiä. Lisäksi Hanhijärven eritasoliittymän pohjoispuolelta väylän johdosta poistuu rakentamisen johdosta 40 hehtaaria metsätalousmaata.

Metsäsuunnitelman mukaan kunnan metsien puusto on pääosin iältään 40-70 -vuotiasta kuusivaltaista varttunutta kasvatusmetsää. Pinta-alallisesti tarkasteltuna suunnittelualueen metsät ovat nuoria, sillä noin 48 prosenttia metsäpinta-alasta on taimikoita ja nuoria kasvatusmetsiä. Siten puusto on pääasiassa hyvässä kasvuvaiheessa. Metsien tämänhetkinen kokonaispuusto on 48 000 kuutiota ja puustosta 26 prosenttia on mäntyä, 46 prosenttia on kuusta ja 24 prosenttia on koivua. Tälle 350 hehtaarin metsäalalle on suunniteltu hakkuita seuraavalle kymmenvuotiskaudelle noin 25 000 kuutiota. Tämä ylittää kasvun, koska myös kasvatusmetsiä joudutaan avohakkaamaan rakentamisen tieltä. Metsäsuunnitelman nettotulos kymmenvuotiskauden aikana on arviolta 670 000 euroa.

Kunnalla on lisäksi 100–150 hehtaaria metsäsuunnitelman ulkopuolista ja osin kaavoitettua metsämaata ja taajamametsiä, joille myös laaditaan hakkuu- ja hoitotarpeet.

Metsänhoitoyhdistyksen arvion mukaan kunnan tiloilla on noin 20 hehtaaria potentiaalisia metsitettäviä vanhoja peltoja, niittyjä, kaatopaikkoja, läjitysalueita ja soranottoaikoja. Useimmat niistä ovat voimakkaasti heinittyneitä. Osa sijaitsee kaava-alueella, jolloin on varmistettava, sallii kaava alueen metsittämisen. Ennen Sopensuon vanhan kaatopaikan (6 hehtaaria) metsittämistä pitää selvittää, mahdollistaako ympäristöluva puiden istuttamista vanhan kaatopaikan päälle.

Edellä olevat tiedot osoittavat, että metsäomaisuuden hoito on kunnalle tärkeä tehtävä ja hiilensidontaa toteuttavan metsäpinta-alan ylläpitäminen rakentamisesta huolimatta on myös tärkeää. Rakentamisen takia poistuva metsäpinta-ala (90 hehtaaria) on Hämeenkyrön koko metsäpinta-alaan verrattuna 0,18 prosenttia, joten jos kunnan lisäksi seurakunta ja yksityiset metsänomistajat asettavat yhteisen tavoitteen, poistuvan puuston määrä pystytään korvaamaan uudella metsityksellä ja metsien hiilensidontakykyä voidaan siten Hämeenkyrössä hyvin ylläpitää.

Myös niin kutsutulla ekologisella kompensatiolla voidaan edistää hiilen sidontaa, vaikka se on ensisijaisesti keino turvata luonnon monimuotoisuutta. Uusi menetelmä ei vielä ole Suomessa yleisesti käytössä toisin kuin monin paikoin Euroopassa ja Yhdysvalloissa. Ekologisen kompensatiion tavoite on hyvittää ihmisen aiheuttamat luonnon monimuotoisuuden heikennykset, joita syntyy muun muassa rakentamishankkeissa ja luonnonvarojen hyödyntämisessä. Kompensatiohyvitys on luonnon monimuotoisuuden lisäämistä jossain muualla kuin heikennettävällä alueella. Hyvitys voidaan toteuttaa joko kunnostamalla tai hoitamalla luonnontilaltaan heikkolaatuisia elinympäristöjä tai suojelemalla hyvälaatuisia luontokohteita. Ekologinen kompensatio lisääisi myös jokihelmisimpukoiden ts. raakkujen erityisten elinolojen turvaamista Hämeenkyrössä.

2.4.2 Tuulivoima

Metsien hiilinielun kasvattamisen lisäksi uusiutuvan energian tuotanto on yksi mahdollisuus kompensoida päästöjä. Hämeenkyrön kunta ei ole vielä muodostanut kantaansa tuulivoiman rakentamiseen alueellaan. Pirkanmaan maakuntakaava 2040 (tullut voimaan 8.6.2017) mahdollistaa tuulivoiman rakentamisen ja hyödyntämisen Hämeenkyrön kunnan alueella. Kaavassa on osoitettu

kaksi maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävää aluetta tuulivoimaloille: Tohlenmaankallio ja Kivinevankalliot, joista jälkimmäinen kuuluu kaksiosaiseen alueeseen, toinen osa on Ikaalisten puolella. Tohlenmaankalliolle olisi mahdollista sijoittaa neljä tuulivoimalaa ja Konikallio-Kivinevan alueelle yhteensä kahdeksan voimalaa.

Tuulivoima-alueiden osoittaminen perustuu selvitykseen, jossa on tunnistettu alueet, joilla seudullisesti merkittävän tuulivoiman tuotanto on mahdollista. Näillä alueilla tuulipuistojen vaikutukset mm. asutukseen sekä maisema- ja luontoarvoihin eivät ole merkittäviä ja ne voidaan välttää yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Selvitykset on tehty vuosina 2011–2013, minkä jälkeen tekniikka on kehittynyt nopeasti ja tuulivoimaloiden korkeus, lavat ja sitä mukaa tehot ovat kasvaneet huomattavasti. Keväällä 2020 Pirkanmaan liitto on ilmoittanut tekevänsä tuulivoimaa koskien uuden selvityksen. Siinä käydään läpi maakuntakaavassa esitettyjen tuulivoima-alueiden toteutuskelpoisuutta, kun otetaan huomioon edellisten selvitysten jälkeen kasvanut voimalakoko.

2.5 Ilmastokestävyyttä kunnan ja kuntalaisten yhteistyöllä

Ilmastokestävät toimintatavat koskevat kaikkia kunnan toimialoja, ja yhteistyö kuntaorganisaation sisällä tulee olemaan ensisijaisen tärkeätä ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Kunnan toimintamahdollisuudet ovat mahdollisesti suuremmat kuin vielä tiedostamme, ja ilmastotyön edetessä tavoitteena on löytää yhä uusia tapoja päästöjen vähentämiseksi. Siitä huolimatta kunnan omat keinot ovat rajalliset ja kuntalaisten, yrittäjien ja yhdistysten saaminen mukaan toteuttamaan ilmasto-ohjelman tavoitteita on lopputuloksen saavuttamiseksi välttämätöntä. Tälle on hyvät edellytykset, sillä ympäristönäkökulma on jo vuosikymmenet kuulunut Hämeenkyrön kunnan toimintaan ja kuntalaisille teema on läheinen. Ympäristökasvatukseen ja kestäväan elämäntapaan panostamisen ansiosta Hämeenkyrössä kasvaa ympäristötietoisia kuntalaisia. Myös yritykset ja yhdistykset ymmärtävät ilmastoteot kunnan vetovoimaa lisäävänä toimintana.

2.5.1 Kestävän elämäntavan kasvatus

Ilmastotyön vaikuttavuutta seurataan päästölaskennalla, mutta yhtä merkittävää on tehdä kauaskantoista laatutyötä, mitä varhaiskasvatus- ja sivistyspalvelut pystyvät tekemään osaltaan. Niinpä ilmasto- ja ympäristökysymyksiin on panostettu Hämeenkyrössä jo varhaiskasvatuksesta lähtien.

Kolmekymmentä vuotta annetulla ympäristökasvatuksella on pitkään lisätty tietoisuutta ja ymmärrystä luonnon monimuotoisuudesta, ihmisten elämän ekologisista rajoista ja luonnon elämää ylläpitävistä prosesseista. Ympäristökasvatuksen tarve todettiin 1990-luvun alussa, jolloin se otettiin myös osaksi kasvatuksen ja opetuksen menetelmiä. Koulutuslautakunta päätti Mahnalan Ympäristökoulun nimestä 1998, ja vuonna 1999 koulu sai Maailman Luonnon säätiön (WWF) myöntämän Suomen ensimmäisen ympäristökasvatuksen Panda-palkinnon.

Perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa Vihreän lipun toimintaan haettiin mukaan aivan 2000-luvun ensimmäisinä vuosina. Ensimmäinen kestävän tason pysyvä lippu myönnettiin 2003 Ympäristökoululle ja pian sen jälkeen myös ensimmäinen päiväkotiki, Pappilanmetsän päiväkotiki, sai lipun salkoonsa. Nyt kunnan kaikki päiväkodit ovat Vihreän lipun kestävän tason päiväkoteja. Vihreä lippu on kansainvälinen kasvatusalan ympäristömerkki ja päiväkotien, koulujen, oppilaitosten sekä lasten ja nuorten vapaa-ajan toimijoiden kestävän kehityksen ohjelma (Eco-Schools). Sen myöntää FEE Suomi ry. Vihreä lippu -teemojen käsittely varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa antaa malleja ympäristötietoiseen ja kestävään elämäntapaan omien valintojen pohjaksi.

Nyt kestävän elämäntavan kasvatukseen on olennainen osa varhaiskasvatussuunnitelmaamme sekä esi- ja perusopetussuunnitelmia. Perusopetuksen tavoitteena on, että opetus edistää kestävä elämäntapaa. Teema nähdään laajempaan kuin varsinaisen ympäristökasvatuksen ja päämääränä on kasvattaa tulevaisuuden ympäristökansalaisia. Kestävä kehitys jaotellaan neljään osa-alueeseen: sosiaalisesti, ekologisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys. Opetussuunnitelmassa puhutaan myös ekososiaalisesta sivistyksestä.

Ekososiaalisen sivistyksen johtajuutena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamis pohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudella. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastomuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.⁹

⁹ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

Päiväkodit ja koulut, toteuttaessaan kestäväää arkea, osallistavat lapsia ja nuoria päivittäin kasvuun kestävään elämäntavan tavoitetta kohti. Hämeenkyrön paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee kirjata hämeenkyröläiset ilmasto-ohjelman tavoitteet, jotta lapset ja nuoret voivat osallistua, kukin ikäkautensa mukaan, yhteiseen ilmastotyöhön. Samoin kaikkia hämeenkyröläisiä kouluja koskeva paikallisen opetussuunnitelman liite (*Kestävään kehityksen kasvatuksen ohjelma*) tulee päivittää ilmasto-ohjelma huomioiden.

Mahdollisuuksien ja keinojen osoittaminen ja yhteisiin talkoisiin kutsuminen ovat tehokkain keino torjua nuorten ilmastoahdistusta ja luoda toivoa hyvästä tulevaisuudesta. Koulut ja päiväkodit ovatkin vahvassa roolissa, kun ilmasto-ohjelmaa toteutetaan.

Hämeenkyröläistä kestäväää elämäntapaa edistäväää kasvatusta seurataan maakunnallisella ja valtakunnallisella tasolla. Mahnalan Ympäristökoulu toimii aktiivisesti maakunnallisesti Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmässä (PYY) ja maakunnallisena Vihreä lippu -edistäjänä. Koululta on edustaja Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitossa (Lyke), jonka sertifioitu toimipiste Ympäristökoulu on.

2.5.2 Yrittäjät ja yritykset ilmasto-ohjelman toteuttajina

Iin kunnassa myönnetään Paikallista-merkki sellaiselle yritykselle, joka ilmoittaa toteuttavansa jonkun ilmastotoimenpiteen esimerkiksi energiaa tai materiaalia säästämällä tai muulla valitsemallaan päästövähennystoimenpiteellä. Yrityksen toimenpide ja Paikallista-merkin luovuttaminen uutisoidaan paikallislehdessä. Hämeenkyrössä tämä ilmasto-ohjelma kertoo myös yrityksille millaisia ovat kunnan ilmastotavoitteet. Paikallisen “eko-merkin” myöntäminen olisi mahdollista toteuttaa myös Hämeenkyrössä yhteistyössä yrityspalveluiden, yrittäjäyhdistyksen ja paikallislehden kanssa.

Hämeenkyröllä on tavoitteena tukea kunnan taloudellista kestävyyttä ja elinvoimaa ja hyödyntää lähellä tuotettuja yksityisen sektorin tuotteita, osaamista ja palveluja. Kunnan uudessa hankintastrategiassa pyritään huomioimaan lähituotanto, vähäpäästöisyys logistiikassa, materiaalitehokkuus ja kestävyys mahdollisimman monipuolisesti.

2.5.3 Asukkaat ja yhdistykset mukana ohjelman laatimisessa ja toteuttamisessa

Jotta ilmasto-ohjelman tavoitteet olisivat “hämeenkyröläisten näköisiä” ja aidosti toteutettavissa, pyrkimys on määritellä ne laajassa yhteistyössä. Tätä ohjelmaa laadittaessa ei koronaepidemian vuoksi voitu järjestää tavanomaista yleisötilaisuutta, joten kuntalaisia kutsuttiin mukaan verkossa järjestettyyn ilmastotyöpajaan 21.4.2020. Runsaat kaksikymmentä osallistujaa käsitteli työpajassa aihetta seuraavissa ryhmissä: asuminen ja asuinympäristö, liikenne ja liikkuminen sekä työ ja elinkeinot. Tilaisuuden tallenne julkaistiin ja palautetta asukkailta saatiin myös sen avulla. Työpajojen tulokset kirjattiin raporttiin ja otettiin huomioon ilmasto-ohjelmaa laadittaessa.

Hämeenkyrön ilmasto-ohjelmaa valmisteltaessa on toteutettu kysely perusopetuksen 6.–9 luokkalaisille ja lukion yhteiskuntaopin kurssilaisille. Myös nuorisovaltuusto on käsitellyt ilmasto-ohjelmaa. Näiden kyselyiden tulokset on otettu huomioon laadittaessa ilmasto-ohjelmaa.

Hämeenkyrö on myös edelläkävijä kylien osallistamisessa ilmastotyöhön. Olemme ensimmäisenä kuntakumppanina lähdössä (poikkeusolojen salliessa) mukaan Pirkanmaan Hiiltä sitovat kylät -hankkeeseen. Hankkeessa toteutetaan kylien hiilensidonnan parannuksia. Mukaan lähtevissä kylissä lasketaan kotitalouksien ja koko kylän hiilitaseita ja autetaan kyläyhteisöjä kokeilemaan käytännössä hiilen sidontatekoja. Tavoitteena on käynnistää jokaisessa kohteena olevassa kylässä vähintään yksi konkreettinen, vähähiilisyttä edistävä kokeilu.

Ilmasto-ohjelman esittelemiseksi ja asukkaiden, yhdistysten ja yritysten omien ilmastotoimenpiteiden aktivoimiseksi järjestetään tilaisuuksia, tempauksia ja neuvontatilaisuuksia ohjelman hyväksymisen jälkeenkin, joten yhteistyö on jatkuvaa. Ohjelmaa päivitettäessä on toivottavaa saada mukaan yhä uusia toimijoita ideoineen, jotta Hämeenkyrö pääsee asetettuun 80 prosentin vähennystavoitteeseen ja elinvoimainen sekä ilmastokestävä Hämeenkyrö tulee olemaan todellinen Pirkanmaan vihreä helmi.